

ΔΙΗΓΗΜΑ

Η μοναξιά ΤΟΥ ΒΙΑΣΤΗ

Πριν από λίγους μήνες ο **Μένης Κουμανταρέας** κατηγορήθηκε για μια διαφορούμενη φράση περί βιασμού που ακούστηκε στην τηλεόραση. Σήμερα γράφει στο ΒΗMagazino την πραγματική ιστορία.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ ΤΟΥ '12. ΜΙΑ ΠΑΡΕΑ φίλων τρώμε στις «Νοστιμιές» μιας νόστιμης κυρίας που έχει μαγέΡΙκο στην Κυψέλη. Γύρω μας στριφογυρίζουν οι τρεις αεικίνητοι γιοι της, με το ένα μάτι στους πελάτες, το άλλο στην τηλεόραση, που έχει μπάσκετ. Τα τρία λυκάκια, όπως τα λέει ο φίλος ποιητής με το αιώνιο κασκόλ που πίνει πάντα πριν από το φαγητό ένα ουίσκι. Τα τρία λιονταράκια, όπως τα έχει βαφτίσει ο φίλος διοικητικός πεζογράφος, που τελευταία μια θύελλα καταγγελιών έχει ξεσπάσει εναντίον του στο Διαδίκτυο. Τρώμε κουτσομουράκια και πίνουμε λευκό αρετσίνο. Ένα ευεργετικό αεράκι φέρνει μια κάποια μυρωδιά από τα παρτέρια της πλατείας, όπου δυο γύψινοι ερωτιδείς αγκαλιάζονται χαριτωμένα.

Όλα λοιπόν ξεκίνησαν ένα βράδυ πριν από όχι πολύ καιρό, αρχίζω ν' αφηγούμαι. Ο φίλος μας από εδώ, και δείχνω τον συγγραφέα, ξυρίζεται, ντύνεται, παρφουμαρίζεται για να πάει σε ραντεβού. Όχι, μη γελάτε, δυστυχώς δεν είναι ερωτικό. Πηγαίνει σε μια τηλεοπτική συζήτηση στη νυχτερινή εκπομπή που διεκθύνει η γνωστή κυρία με τα μοιραία μάτια. Είναι η δεύτερη φορά μέσα σε δεκαπέντε μέρες που τον καλούν, αυτή τη φορά όχι σε τετ-α-τετ με την ωραία κυρία, μα ούτε και στο τραπέζι των καλεσμένων. Πρόκει-

ται να παρακολουθήσει μια συζήτηση με θέμα τη βία, από τηλεοπτικό παράθυρο.

Αχ, αυτά τα παράθυρα! Έκαναν τα γνωστά, παραδοσιακά των σπιτιών μας να χάσουν τη σημασία τους. Και τι μπορεί να δει κανείς πια από εκεί; Τον τοίχο κάποιας πολυκατοικίας, το πηγάδι ενός φωταγωγού, τον κάδο των σκουπιδιών συνήθως ξέχειλο ή κάποιον που βολεύεται στο πεζοδρόμιο για ύπνο. Ενώ από τα τηλεοπτικά παράθυρα μπορεί να κρυφακούσει τι λένε άνθρωποι γνωστοί στο πανελλήνιο ή άσημοι, που γίνονται διάσημοι για όσο κρατάει η εκπομπή. Μπορεί κανείς ν' απολαύσει αθυροστομίες ή ακόμα, αν είναι τυχερός, και χειροδικίες. Έτσι, λοιπόν, που λέτε, ο φίλος μας οδεύει προς τα εκεί όπου η θέα του κόσμου γίνεται πιο ενδιαφέρουσα.

Ασυλλόγιστε άνθρωπε!

«Και για να μην έρθουμε στο σπίτι σας και σας αναστατώσουμε», του είπαν οι άνθρωποι της τηλεόρασης, «καλύτερα ελάτε εσείς στο στούντιο της οδού Ρηγίλλης. Ξέρετε, το παλιό ραδιόφωνο - όχι, όχι καμιά σχέση με τη Ρηγίλλης της Νέας Δημοκρατίας». Έτσι λοιπόν κοντά μεσάνυχτα ο συγγραφέας μας ξεκινά χαρούμενα για τη Ρηγίλλης. Ως γνωστόν, του αρέσει να βγαίνει αργά τα βράδια. Είναι νυχτοπερπατητής ή τουλάχιστον ήταν μέχρι πρότινος.

Έτσι δεν είναι; ρωτώ τσαχπίνικα τον φίλο μου μα εκείνος δεν απαντά.

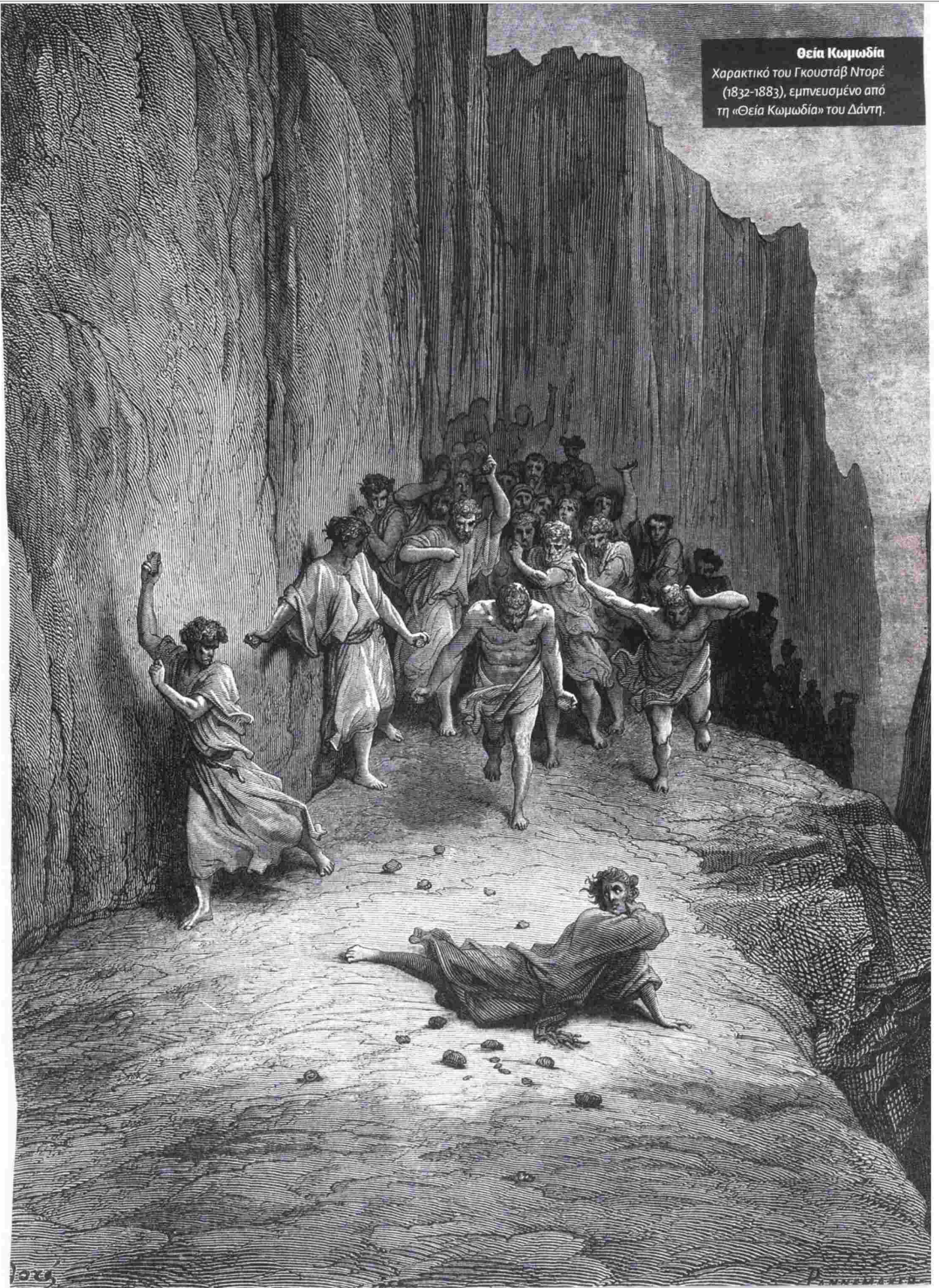
Μα γιατί να καλέσουν αυτόν ειδικά στην εκπομπή με θέμα τη βία; διακόπτει ένα μέλος της παρέας κάπως απληροφόρητος, αφού τα βιβλία του δεν περιέχουν βία. Και παραγγέλνει μια τηγανιά πατάτες. Φαίνεται όμως ότι περιέχει η ζωή του, τον προσγειώνω, τουλάχιστον πριν από ενάμιση χρόνο. Ας γυρίσουμε πιο πίσω το ρολόι λοιπόν.

Ήταν μεσημέρι, Ιουνίου του '11, δεν έχουν αρχίσει ακόμα καύσωνες κι η ζέστη χαϊδεύει απατηλά τον συγγραφέα μας που ανοίγει αμέριμνα την πόρτα του διαμερισμάτος του για να πάει για φαγητό στη γειτονιά του.

Ξάφνου, πίσω από το ασανσέρ πετάγεται ένας κοντοκουρεμένος νεαρός, από αυτούς τους λίγο Ράμπο, και τον αγκαλιάζει. Στην αρχή νομίζει ότι είναι κάποιος φίλος που του κάνει πλάκα, όμως ο νεαρός τον σπρώχνει μέσα στο διαμέρισμα κι αρχίζει να τον χτυπά. Η μόνη κουβέντα που του λέει είναι: «Θα σε σκοτώσω», «θα σε σκοτώσω» δυο φορές, σαν κουπλέ τραγουδιού. Το επεισόδιο κρατά λίγα λεπτά της ώρας μα εκείνου, όπως μου είπε, του φάνηκε αιώνια. Ο νεαρός μπράβος φεύγει το ίδιο ξαφνικά όπως φάνηκε, χωρίς να του πάρει το κινητό ή να τον κλέψει. Τον αφήνει στο δάπεδο με βγαλμένα τα πρόσθετα »

Θεία Κωμωδία

Χαρακτικό του Γκουστάβ Ντορέ (1832-1883), εμπνευσμένο από τη «Θεία Κωμωδία» του Δάντη.

ΔΙΗΓΗΜΑ

δόντια και πεταμένα τα γυαλιά του.

Το επεισόδιο αυτό χρονολογείται, όπως είπα, πριν από ενάμιση χρόνο, το θυμάμαι καλά γιατί πήγα να τον δω στο «Υγεία», όπου νοσηλευόταν για τρεις μέρες, με σπασμένα μόνο τα πλευρά ευτυχώς. Ποιος να ήταν, άραγε, ο βιαστής; Να ήταν τάχα κάποιο πρόσωπο της νύχτας που τον ήξερε από τα μπαράκια και να τον είχε βάλει στο μάτι; Να ήταν ένας ψηφοφόρος της σκοτεινής κάστας που εδρεύει στα ορεινά της Βουλής; Μήπως πριν από λίγο καιρό δεν είχε διαβαστεί στον πεζόδρομο της πλατείας Βικτωρίας ένα κείμενό του για τους μετανάστες;

Και πώς ξετρώπωσαν αυτή την ιστορία οι δημοσιογράφοι ύστερα από τόσον καιρό και την έκαναν ζήτημα βάζοντας σε ανησυχία ακόμα κι εμάς τους φίλους του; ρωτάει κάποιος άλλος απ' την παρέα. Να σου πω, απαντώ, πρέπει να φταίει και ο ίδιος που το κουβέντισε με τη γραμματέα της κυρίας με τα ωραία μάτια. Το επιμύθιο: δεν πρέπει να ξανοίγεται κανείς πολύ με τους δημοσιογράφους. Του το έχω πει, μια ο φίλος μας, μολοντί συγγραφέας, πετάει καμιά φορά στα σύννεφα.

Να όμως που είναι αργά πια, οδεύει με το ταξί προς τη Ρηγίλλης να συναντήσει για δεύτερη φορά τη βία, αυτή τη φορά με την άλλη της μορφή, την τηλεοπτική. Χτυπά το κουδούνι, του ανοίγει ένας ξενύχτης θυρωρός και τον μπάζει σ' ένα μικρό σαλόνι που φέρει τα ίχνη μιας παλιάς ερτζιανής δόξας. Σε λίγο τον παραλαμβάνει ο τεχνικός του στούντιο, ένας εξαιρετικά λιγομίλητος άνθρωπος που ονειρεύεται ένα πιάτο ζεστή σουπια και το κρεβάτι του σπιτιού του. Τον οδηγεί σε μια ευρύχωρη αίθουσα πίσω από μια κονσόλα παρωχημένης αισθητικής. Απέναντί του έχει ένα μόνιτορ και νιώθει το χέρι του τεχνικού να του περνάει την «ψείρα» στο πέτο κι ένα βύσμα στο αφτί. Μόλις δειτε την εικόνα στην οθόνη, τότε αρχίζει και η εκπομπή, του εξηγεί, να είστε έτοιμος να μιλήσετε μόλις σας δώσουν τον λόγο. Ως τότε ο συγγραφέας μας θα περιμένει μόνος κατάμονος σ' αυτήν την παγωμένη αίθουσα με κάποια νευρικότητα αλλά και προσδοκία. Είναι η πρώτη φορά που βγαίνει σε παράθυρο. Απ' ό,τι μου είπε, ας το επιβεβαιώσει ο ίδιος, ελπίζει και η τελευταία. Μην τον ακούτε, όμως, έχω μάθει να μην τον πολυπιστεύω.

Πέφτει το σήμα της εκπομπής και η κυρία με τα γλαυκά μάτια – αντί για κόκκινο φόρεμα, όπως την προηγούμενη φορά, απόψε φοράει μπλε – συστήνει έναν έναν τους καλεσμένους

παρατεταγμένους στο μακρόστενο γυάλινο τραπέζι, ενώ εκείνη κάθεται στην κορφή σ' ένα ψηλότερο κάθισμα. Κάνει και μια αναφορά στον συγγραφέα μας, που υπομονετικά περιμένει τη σειρά του. Αν τον ρωτήσετε ποιο ακριβώς ήταν οι καλεσμένοι, θυμάται μόνο μια κυρία ψυχολόγο με την οποία, όπως θα δούμε στη συνέχεια, θα συγκρουστεί, καθώς κι έναν συμπαθή, νέο σε ηλικία ηθοποιό που φέτος πρωταγωνιστεί σ' ένα έργο του Μπρεχτ.

Η ώρα περνάει. Του φαίνεται ότι τον ξέχασαν και όταν η σειρά του επιτέλους φθάνει να πει κι αυτός τη γνώμη του για τη βία – έχει γίνει πια ειδικός στο θέμα – βλέπει τον εαυτό του μέσα σ' ένα τετράγωνο στο πάνω μέρος της οθόνης, κι αντί να μιλά ο ίδιος τού φαίνεται ότι κάποιος σωσίας του παραληρεί.

Η συζήτηση κυλά άχαρη και κάπως κοινότοπη, σπάνια βγαίνει ένας σπινθήρας ζωντάνιας, δεν φταίει σε αυτό η κυρία με τα μοιραία μάτια, εκείνη κάνει ό,τι μπορεί. Κάποια στιγμή, ο συγγραφέας μας αναφέρεται στους νεόκοπους μαυροντυμένους των ορεινών περιοχών της Βουλής και τους χαρακτηρίζει ψυχοπαθείς.

Και σάμπως δεν είναι, επεμβαίνει ο ομοτράπεζος ποιητής ανάβοντας ένα τσιγάρο.

Να όμως που η κυρία ψυχολόγος έχει διαφορετική γνώμη. Εξανίσταται διότι δεν είναι, λέει, σωστός επιστημονικά ο χαρακτηρισμός. Προφανώς ανήκει στην κάστα των ανθρώπων που υπερασπίζονται ακαδημαϊκά τις λέξεις, αφήνοντας ασχολίαστο το μεδούλι τους, στην περίπτωση μας τον υφέρποντα φασισμό. Ακολουθεί ένα μικρό κομπούζιο, όπως συχνά συμβαίνει σε αυτές τις συνάξεις, κι ο συγγραφέας μας μένει στο παράθυρό του σιωπηλός.

Μετά το διάλειμμα, στο διάστημα του οποίου ο τεχνικός βάζει το κεφάλι του από την πόρτα να ρωτήσει αν όλα είναι εντάξει, φθάνει η σειρά του να μιλήσει πάλι. Μέσα σ' αυτόν τον ζόφο της ερημιάς – τόσο διαφορετικά από τον πυρετό στην Αγία Παρασκευή –, ο ίδιος ή κάποιος άλλος – δεν θυμάται – θα πει ότι κάποιες φορές το κράτος βιάζει τον ανυπεράσπιστο πολίτη παρά τη θέλησή του, οπότε πάνω σ' αυτό ο συγγραφέας μας θα πει την ατάκα της βραδιάς:

«Ενώ άμα βιάζεις μια γυναίκα μπορεί και να το θέλει».

Τι ήταν να το ξεστομίσει! Μην το λέτε αυτό, καμιά γυναίκα δεν το θέλει, αντιδρά η οικοδέσποινα. Γίνεται πάλι αναταραχή, μιλάνε όλοι μαζί, σωστή βαβούρα. Αστείο ήταν το ξεπερνάμε: η ωραία οικοδέσποινα προσπαθεί να περι-

«Ενώ άμα βιάζεις μια γυναίκα μπορεί και να το θέλει». Τι ήταν να το ξεστομίσει! Μην το λέτε αυτό, καμιά γυναίκα δεν το θέλει, αντιδρά η οικοδέσποινα. Ο ίδιος θέλει να μιλήσει, να διευκρινίσει ότι κάτι άλλο εννοούσε. Η φωνή του χάνεται, κανείς δεν του δίνει σημασία, στα παράθυρα σου δίνουν και σου αφαιρούν τον λόγο φασιστικά. Αυτό ήταν. Στιγματίστηκε.

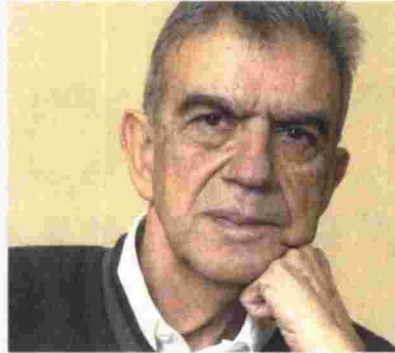
σώσει την κατάσταση. Ο ίδιος θέλει να μιλήσει, να διευκρινίσει ότι κάτι άλλο εννοούσε. Τη βία ανάμεσα σε δυο εραστές. Ο τρόπος που ρίχνονται σ' ένα κρεβάτι σαν σε άβυσσο. Η φωνή του χάνεται, κανείς δεν του δίνει σημασία, στα παράθυρα σου δίνουν και σου αφαιρούν τον λόγο φασιστικά. Πάει, αυτό ήταν. Στιγματίστηκε.

Ετσι κάπως τελειώνει άδοξα η εκπομπή κι ο δεσμοφύλακας μπαίνει μέσα να τον ελευθερώσει από την «ψείρα» και το βύσμα. Θα περάσει μπροστά από τον χασμώμενο θυρωρό και θα βρεθεί στην έρημη πλατεία Ρηγίλλης με το πλακόστρωτό της νοτιομένο από μια περαστική ψιχάλα, ωστόσο ένας περιφερόμενος σπλαγχνικός ταξίτζης τον περιμαζέψει.

Φτασμένος σπίτι του πέφτει με τα μούτρα να κοιμηθεί αφού προηγουμένως συνεχίσει το διάβασμα του «Γιάκομπ φον Γκούντεν», του γερμανόφωνου συγγραφέα Ρόμπερτ Βάλζερ, από τη ζωή ενός οικότροφου μαθητευόμενου υπηρέτη. Βιβλίο μονόχορδο από πρώτη όψη, πολυσήμαντο κατά βάθος, που άρσε πολύ και στον Κάφκα. Στην αγκαλιά του έφηβου ήρωα, ελλείψει άλλου προσώπου, ο συγγραφέας μας θα κοιμηθεί.

Τον παίρνω τηλέφωνο σε λίγες μέρες να δω αν συνήλθε από το σοκ του βιασμού. Ξέρεις, του λέω, δεν θέλω να σε στεναχωρήσω, αλλά τα μπλογκ στο Διαδίκτυο έχουν ανάψει. Αναφέρονται στην επίμαχη φράση σου και γράφουν «ντροπή στον επαίσχυντο σεξιστή». Μήπως αναφέρονται στον Σέξπιρ, μου αντιλέγει, όπως επαίσχυντα τον γράφουν με έψιλον; Σύνελθε, τον προειδοποιώ, δεν είναι ώρα για αστεία, να ξέρεις, πάντως, μόνο δύο νεότεροι πεζογράφοι σε υπερασπίζονται, ο τάδε και ο τάδε. Τους ευχαριστώ, είναι γλυκά παιδιά. Να φανταστείς με πήρε και η εκδότριά μου στο τηλέφωνο για να μου πει ότι πρέπει να επανορθώσω, τουλάχιστον να διευκρινίσω τι εννοούσα. Ο τόπος βοά. Ασε τον να βοά, της λέω, δεν έχω απολύτως τίποτα να προσθέσω· οι άλλοι μπορούν να χάνουν τον καιρό τους, εγώ όμως έχω δουλειά, τελειώνω το μυθιστόρημά μου για να το παραδώσω. Δυστυχώς όχι σ' εσένα, παρολίγο να της πω.

Είμαι κι εγώ της ίδιας γνώμης, ο φίλος μας δεν οφείλει καμιά εξήγηση σε κανέναν. Αλήθεια, τι σόι άνθρωποι είναι αυτοί που χάνουν τις ώρες τους μαζί και τον εαυτό τους ανοίγοντας έναν αυτιστικό διάλογο στο Διαδίκτυο! Τόσα χρόνια που ο συγγραφέας μας γράφει και εκδίδει, τώρα βρήκαν να τον καταδικάσουν ως επαίσχυντο σεξιστή και να τον εξομοιώσουν

Ο Μένης Κουμανταφάς γεννήθηκε το 1931 στην Αθήνα. Αποφοίτησε από το Πρότυπο Λύκειο Αθηνών και εργάστηκε για χρόνια σε ναυπλιακές και ασφαλιστικές εταιρείες. Από το 1982 ασχολείται αποκλειστικά με τη συγγραφή. Εμφανίστηκε στη λογοτεχνία το 1962 με τη συλλογή διηγημάτων «Τα μηχανάκια». Έχει τιμηθεί με το Κρατικό Βραβείο Διηγήματος το 1967 για το «Αρμένισμα» και με το Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος το 1976, για τη «Βιοτεχνία υαλικών» και το 2002 για το «Δuo φορές Ελληνας». Το νέο βιβλίο του, «Θάνατος στο Βαλπαράϊζο», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη στις 12 Μαρτίου.

σχεδόν με τον Στρος-Καν των ξενοδοχείων. Οι επικριτές του θα πρέπει να δουν μια εκπομπή στο TV5 όπου οι καλεσμένοι συζητούσαν για τις δεν ξέρω πόσες «Αποχρώσεις του Γκρι», όπου μια ιδιοκτήτρια σεξομάγαζου απαριθμούσε πόσα ζευγάρια χειροπέδες πουλά την εβδομάδα στις πελάτισσές της καθώς η χήρα του Αλέν Γκριγιέ αποκάλυπτε τις σεξουαλικές ιδιαιτερότητές της με τον διάσημο σύζυγό της. Οχι ότι αυτή η εκπομπή δεν μου φαίνεται τερατώδης, αλλά τουλάχιστον δεν είναι υποκριτική όπως στη δική μας τηλεόραση.

Αλήθεια, ποιοι είναι όλοι αυτοί οι τιμητές των μπλογκ και ποιος τους διόρισε; ρωτά κάποιος απ' την παρέα. Από πού ορμάται αυτός ο ύπτος έως επικίνδυνος ζήλος να υπερασπιστούν τη γυναίκα; Μήπως βρισκόμαστε στην Ινδία όπου οι γυναίκες βιάζονται κατά συρροή μέσα στα λεωφορεία; Εδώ το μόνο που μπορούν να πάθουν, πετάγεται ένας άλλος, είναι να τους κλέψουν το πορτοφόλι στον συνωστισμό. Παιδί, φέρε ένα μισόκιλο!

Μήπως όλοι αυτοί ζηλεύουν, συνεχίζω τη σκέψη μου, που τα θύματά τους στο Διαδίκτυο έχουν ένα όνομα στην κοινωνία ενώ αυτοί δεν

έχουν κανένα; Καλώς εχόντων των πραγμάτων, θα μπορούσαν να είναι πρόσωπα του Χορού της αρχαίας τραγωδίας ή κωμωδίας, που σχολιάζουν και αποτυπώνουν τον σφυγμό της κοινής γνώμης, όμως εκείνοι δεν είναι παρά ένας ασύντακτος με τη διπλή σημασία όχλος, που πρόθυμα αναζητεί θύμα καλυπτόμενος πίσω από την κρίση. Είναι όλοι αυτοί που μοιρολογούν και ελεεινολογούν την κατάσταση, αντί να κοιτούν να συμβάλουν στη θεραπεία της.

Μα, πάλι, λέω στη συντροφιά που με ακούει, σκεφτείτε από πόση μοναξιά θα πρέπει να υποφέρουν αυτοί οι μπλόγκερ! Χωρίς φίλους, χωρίς αγαπημένους, χωρίς καν γνωστούς, επιμένουν με λύσσα να κουτσομπολεύουν, να διαβάλλουν, αρκεί να μη μείνουν μόνοι, συντηρώντας την αυταπάτη ότι επικοινωνούν.

Μήπως κι εγώ δεν πέρασα μια ώρα μοναξιάς στο στούντιο της Ρηγίλλης, παρατηρεί ο φίλος μας τρώγοντας κουτσομουράκια, λες να με ώθησε στον βιασμό τούτη η απομόνωσή μου; Ή μήπως δεν περνάω ώρες στο γραφείο μου στη μοναξιά της επιπόσης, χωρίς να μπορώ να επικοινωνώ παρά μόνο ιδεατά, είναι ανάγκη να βρίζω;

Αυτό το «ιδεατά» που είπες, ξαναπαίρνω τον λόγο, κάνει όλη τη διαφορά. Στο κάτω κάτω, εσύ γράφεις ιστορίες για να πλουτίσουν οι άλλοι άνθρωποι τη ζωή τους. Ενώ εκείνοι, οι μπλόγκερ, άλλο δεν κάνουν απ' το να τη φτωχαίνουν. Αλήθεια, εξακολουθείς να γράφεις στη γραφομηχανή;

Πολύ νόστιμα αυτά τα κουτσομουράκια, μου αποκρίνεται. Μην κρέβεσαι, είσαι κι εσύ σαν εμένα. Γράφεις στο χέρι, δεν έχεις αυτοκίνητο, ούτε καν οδηγείς, δεν βλέπεις αθλητικά στην τηλεόραση, μου φαίνεται ούτε καν κινητό δεν έχεις.

Μάλιστα, του λέω, εσύ κι εγώ είμαστε άνθρωποι του 19ου αιώνα!

Σκάμε στα γέλια. Γύρω μας μια πνοή φέρνει ένα άρωμα από κάποιο λουλούδι ξεχασμένο στην ερημιά των πόλεων. Τουλάχιστον δεν μυρίζουν οι κάδοι των σκουπιδιών. Τα τρία λυκάκια, ή λιονταράκια, μας κοιτάνε με περιέργεια. Μοιάζουν να σκέφτονται: αυτοί οι άνθρωποι μπορεί να μη μιλάνε για μπάσκετ ή ποδόσφαιρο, να μη γράφουν σε κομπιούτερ, όμως τουλάχιστον συζητάνε πράγματα σοβαρά με αστείο τρόπο.

Το φαγοπότι παίρνει τέλος, μαζί και η συζήτηση. Ο καθένας μας γυρνά στην ιστοσελίδα της μοναξιάς του. ●